

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022 - 2038

Redakcija 2.1

Pasūtītājs:

Valmieras novada pašvaldība

Reģistrācijas Nr. 90000043403

Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV- 4201

Izstrādātājs:

SIA "Grupa93"

Reģistrācijas Nr. 50103129191

Torņa iela 4, IIC-202, Rīga, LV-1050

info@g93.lv

www.g93.lv

Valmiera, 2022

Saturs

IEVADS	3
1 VALMIERAS NOVADS SKAITĻOS UN FAKTOS	5
2 STRATĒGIJAS TIESISKAIS UN PLĀNOŠANAS IETVARŠ	9
3 STRATĒGISKĀ DAĻA	14
3.1 Vīzija	14
3.2 Stratēģiskais mērķis	16
3.3 Ilgtermiņa prioritātes	16
3.4 Ekonomiskā specializācija	19
4 Telpiskās attīstības perspektīva	21
4.1 Telpiskās attīstības funkcionālās telpas un elementi	21
4.2 Apdzīvojuma struktūra un novada centri	24
4.3 Dabas, kultūras mantojuma un ainavu telpiskā struktūra	28
4.4 Transporta struktūra un inženiertehniskā infrastruktūra	30
4.5 Prioritāri attīstāmās teritorijas	35
4.6 Kopējo interešu teritorijas	37
5 IEVIEŠANA UN UZRAUDZĪBA	38

IEVADS

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. gadam (turpmāk – Stratēģija) ir Valmieras novada pašvaldības hierarhiski augstākais teritorijas attīstības plānošanas dokuments un nosaka pašvaldības ilgtermiņa stratēģisko mērķi, ilgtermiņa prioritātes, sasniedzamos rezultātus un telpisko perspektīvu. Stratēģijai ir pakārtota Valmieras novada attīstības programma 2022 - 2028.gadam, Valmieras novada teritorijas plānojums, tematiskie plānojumi, lokālplānojumi un detālplānojumi.

Stratēģijas izstrādē būtiska loma aizvien saglabājas nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos ietvertajiem uzstādījumiem, tas ir, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam (turpmāk – Latvijas 2030) noteiktajam: “Nacionālas nozīmes attīstības centri ir lielākās pilsētas, kurās ir attīstīta rūpniecība, transports, sabiedriskie pakalpojumi un sociālā infrastruktūra. Nacionālas nozīmes attīstības centra statuss ir Daugavpili, Jelgavai, Jēkabpili, Liepājai, Rēzeknei, **Valmierai**, Ventspilij un Jūrmalai. Šīm pilsētām ir jāprofilējas par ekonomiskās izaugsmes un zināšanu radīšanas centriem, ekonomiskās attīstības dzinējspēkiem. Tām sadarbojoties un mijiedarbojoties ar tuvākajām pilsētām un lauku teritorijām, tiks veidota izaugsmei nepieciešamā kritiskā masa, kā arī mazināts atsevišķu teritoriju nomales efekts.”[321], kā arī “Vidzemes attīstības centru funkcionālā tīkla galvenie balsti ir **Valmiera kā izglītības, ražošanas un inovāciju centrs** un Cēsis kā kultūras un tūrisma centrs. Tās sadarbībā ar Valku, Limbažiem, Madonu, Smilteni, Alūksni, Gulbeni un Balviem veidos reģiona izaugsmei nepieciešamo kritisko masu, vienlaikus stiprinot Vidzemes reģiona pievilcīgumu un konkurētspēju. Attīstības centru savstarpējā sadarbība un papildinātība, zināšanu un pieredzes apmaiņa sekmēs reģiona inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību, kā arī stiprinās pārrobežu sadarbību ar Igauniju ...¹.”[344].

2021.gada 1. jūlijā stājās spēkā administratīvi teritoriālā reforma, kas iedzīvotājiem un valstij kopumā sniedz būtiskus ieguvumus un nodrošina līdzsvarotāku reģionālo attīstību. Valmieras pilsētas pašvaldība reformas ietvaros tika definēta kā valstspilsēta un tā apvienojās ar septiņiem novadiem: Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu Rūjienas un Strenču novadiem.

Stratēģijas izstrāde ir uzsākta 2021.gada janvārī ar Valmieras pilsētas pašvaldības domes lēmumu² un vienlaikus ar Valmieras novada attīstības programmu 2022. - 2028. gadam. Abiem plānošanas dokumentiem ir piemērots stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.³

Stratēģija integrē Valmieras pilsētas, Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu Rūjienas un Strenču novadu stratēģiskos uzstādījumus, kā arī risina

¹ Stratēģija saglabā esošo hierarhiski augstākā nacionālā līmeņa teksta redakciju, lai gan ņemot vērā ģeopolitisko situāciju un tās ietekmi gan nacionālā, gan reģionālā līmenī nav viennozīmīgi skaidra sadarbība ar Krievijas ziemeļrietumu reģioniem.

² Valmieras pilsētas domes 2021. gada 28. janvāra lēmums Nr. 4, prot.2, 3§

³ Vides pārraudzības valsts biroja 2021. gada 21. aprīļa lēmums Nr. 4-02/37 un Vides pārraudzības valsts biroja 2022.gada 14.oktobra atzinums Nr. 4-03/19/2022 “Par Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022.–2038. gadam un Valmieras novada attīstības programmas 2022. - 2028. gadam Vides pārskatu”

izaicinājumus darboties vienoti jaunajā Valmieras novadā un izvirza stratēģiskos uzstādījumus aktuālajā Latvijas un Eiropas plānošanas kontekstā.

Stratēģijas izstrādi vadīja Valmieras novada pašvaldības izveidota Vadības grupa. Izstrādes laikā tika vairākkārtīgi organizētas tematisku darba grupu sanāksmes. 2021.gadā no 23. jūlija – 25. augustam notika iedzīvotāju aptauja (piedalījās 1267 iedzīvotāji). Stratēģijas izstrādei tika piesaistīts pilsētplānošanas uzņēmums SIA “Grupa93”.

1 VALMIERAS NOVADS SKAITĻOS UN FAKTOS

Valmieras teritorijas attīstības indekss⁴ starp valstspilsētām ir viens no augstākajiem (4.vieta), bet bijušajiem novadiem – ar lielām teritoriālajām atšķirībām. Beverīnas, Kocēnu, Burtnieku un Naukšēnu novads ir ar augstāku teritorijas attīstības indeksu (TAI) nekā vidēji valstī, savukārt Mazsalacas, Rūjienas un Strenču novads – zem vidējā valstī.

Latvijas Universitātes izveidotais pilsētu ilgtspējīgas attīstības indekss rāda teritorijas ilgtspējīgas attīstības līmeni, un Valmiera starp deviņām Latvijas pilsētām ir ar visaugstāko ilgtspējīgas attīstības līmeni.⁵

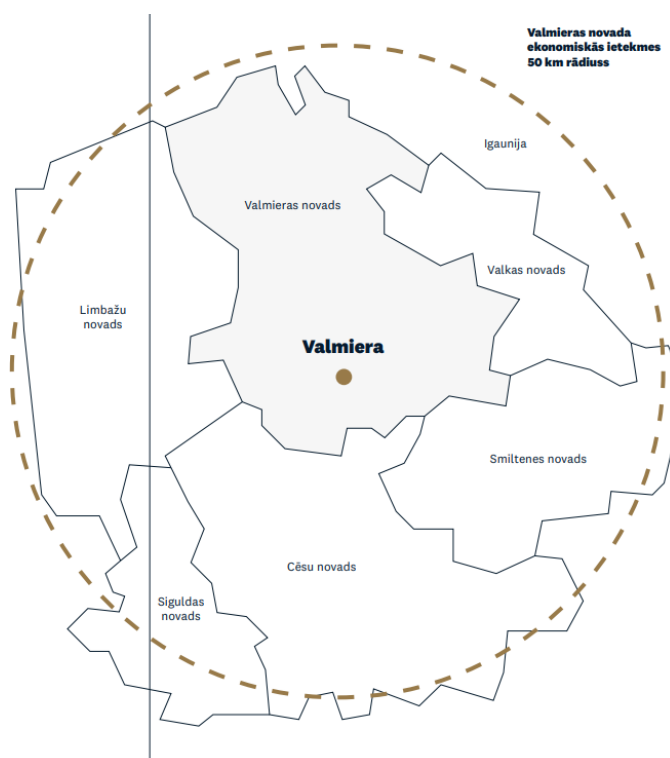
Attēls 1. Svarīgākā informācija par Valmieras pilsētu un novadu

Valmiera skaitļos un faktos

Valmieras pilsēta ir industriālais centrs Latvijā. Valmierā darba gaitās no apkārtnējam teritorijām katru dienu ierodas aptuveni 7000 cilvēku.

Svarīgākie fakti:

Valmieras teritorija	19.35 km²
Dibināšanas gads	1283
Valmieras novada teritorija	2 948 km²
Iedzīvotāju skaits Valmieras novadā	54 642
Iedzīvotāju skaits Valmieras novada ekonomiskās ietekmes rādiusā	173 461
Iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā Valmieras novadā	34 288
Iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā Valmieras novada ekonomiskās ietekmes rādiusā	107 353
IKP uz vienu iedzīvotāju (2. vietā Latvijā aiz Rīgas)	16 918 €

Valmieras novads atrodas Latvijas ziemeļaustrumu daļā un robežojas ar Igauniju, Valkas, Smiltenes, Cēsu un Limbažu novadiem. Attālums no Valmieras līdz Rīgai – 107 km.

Valmieras novada kopplatība ir **2 948 km²** (4,6 % no Latvijas), kas pēc teritorijas ir piektā lielākā novada pašvaldība Latvijā, savukārt pēc iedzīvotāju skaita – otrā lielākā pašvaldība

⁴ VRAA: Teritorijas attīstības indekss ir statistika, kas iekļauta Oficiālajā statistikas programmā 2021.-2023.gadam, atbilstoši Ministru kabineta 2020.gada 24. novembra noteikumos Nr.691 noteiktajam. Turpmāk tiks aprēķināts pašvaldību iekšzemes kopprodukts (IKP)

⁵ LU Datorikas fakultāte, projekta vadītājs R. Karnītis, projekts “ANO uzstādījumiem atbilstošs pilsētas ilgtspējīgas attīstības modelis”, 2021. Modelis izstrādāts, pamatojoties uz ANO 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem, no kuriem 13 atbilst pašvaldību funkcijām. Nosakot pilsētas ilgtspējīgas attīstības indeksu, kas rāda teritorijas ilgtspējīgas attīstības līmeni, tiek ņemti vērā 49 indikatori. Modelēšanas procesā tika matemātiski atlasīti seši būtiskie indikatori, kuri ir izšķiroši ilgtspējīgas attīstības līmeņa noteikšanai. Modelis ir izmantojams jebkurai teritorijai – pilsētai ar lauku teritoriju, novadam un reģionam gan Latvijā, gan Eiropas Savienībā.

– Valmieras novadā dzīvo **54 642** iedzīvotāji, tai skaitā 24 425 iedzīvotāji (46%) Valmieras pilsētā.⁶

Administratīvais centrs ir Valmiera. Novada pārvaldes teritoriālā iedalījuma jeb apvienību centri ir Brenguļos, Burtņiekos, Kocēnos, Mazsalacā, Naukšēnos, Rūjienā un Strenčos.

Apdzīvojuma struktūra: viena no 10 Latvijas valstspilsētām Valmiera, novada pilsētas Rūjiena, Mazsalaca, Seda, Strenči, 53 ciemi 26 pagastos; pēc iedzīvotāju skaita lielākie ciemi – Valmiermuiža, Kocēni, Zilaiskalns, Naukšēni, Rencēni, Matīši, Burtņieki, Rubene, Dikļi, Vaidava.

Izglītības pakalpojumi: Valmiera ir starptautiskā UNESCO Izglītības pilsētu sadarbības tīkla dalībniece (UNESCO Global Network of Learning Cities), kā arī Valmieras pilsēta iesaistījies Baltijas pilsētu savienības (UBC) izglītības pilsētu darba grupā, kas atbalsta jauniešu nodarbinātību un labklājību. Visaptveroša izglītības sistēma ir Valmieras novada inovāciju un uzņēmējdarbības pamatā. Novadā pirmsskolas izglītību nodrošina 28 iestādes un struktūrvienības, sākumskolas izglītību – 3 iestādes, pamatzglītību nodrošina 19 izglītības iestādes, vidējo un interešu izglītību – 9 iestādes, tostarp divas valsts ģimnāzijas, profesionālās ievirzes izglītību – 8 iestādes, interešu un neformālo izglītību – 4 jauniešu centri, profesionālo izglītību – 2 iestādes, augstāko izglītību – Vidzemes augstskola, Juridiskās koledžas filiāle un Grāmatvedības un finanšu koledžas filiāle.

Kultūras pakalpojumi: Valmieras novadā ir teātra, dziesmu svētku un dažādu Latvijas mēroga kultūras notikumu aizsākumi. Rubenes mācītājmuižā 18.gadsimta beigās izdota pirmā pavārgrāmata latviešu valodā, Mazsalacā dzimis Gustavs Ērenpreiss, kas aizsāka plaši lietoto velosipēdu ražošanu. Nozīmīgākais kultūras piedāvājums Valmieras novadā ir Valmierā - Valmieras drāmas teātris, Valmieras kultūras centrs, kinoteātris "Gaisma", Vecpuišu parks un koncertzāle "Valmiera", Valmieras muzejs, Valmieras integrētā bibliotēka, Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca. Kultūras piedāvājums ir plašs arī novada pilsētās un pagastu centros - Neikenkalna dabas koncertzāle, dēļ kuras Valmieras novads ir uzņemts Eiropas Padomes Ainavas balvas dalībnieku aliansē, Vaidavas estrāde, Dikļu pils, Valmiermuižas pils parks, Naukšēnu Cilvēkmuzejs, Kokmuižas pils komplekss, Skaņākalna parks, Rubenes baznīca, kur savulaik katoļu priesteris Indriķis sarakstīja Indriķa Livonijas hroniku. Novadā darbojas trīs muzeji, kā arī pie kultūras centriem izveidotās izstāžu zāles, saieta nami, brīvdabas estrādes, amatniecības centri u.c.

Sporta pakalpojumi: Teicamā sporta infrastruktūra novadā veicina aktīvu brīvā laika pavadīšanu un nodarbošanos ar profesionālo sportu. Valmiera koncentrējas uz augstu sasniegumu sportu – Valmieras olimpiskais centrs, Valmieras peldbaseins, Māra Štromberga BMX trase "Valmiera", 2021. gadā atjaunotais Jāņa Daliņa stadions un vieglatlētikas manēža, kas saņēmusi konkursa «Latvijas Būvniecības gada balva 2021» galveno balvu, pludmales volejbola bāze Daliņu pludmalē, airēšanas sporta bāze "Krāces", Vaidavas sporta nama tenisa korti ar Deivisa kausa tenisa segumu, kā arī Valmieras Sporta skola, Bertānu Valmieras basketbola skola, Rūjienas sporta skola un Kocēnu sporta skola. Sporta aktivitātes pieejamas arī novada iedzīvotājiem un viesiem atvērtos sporta infrastruktūras objektos: atpūtas parkā "Avoti" (golfa laukums, tenisa

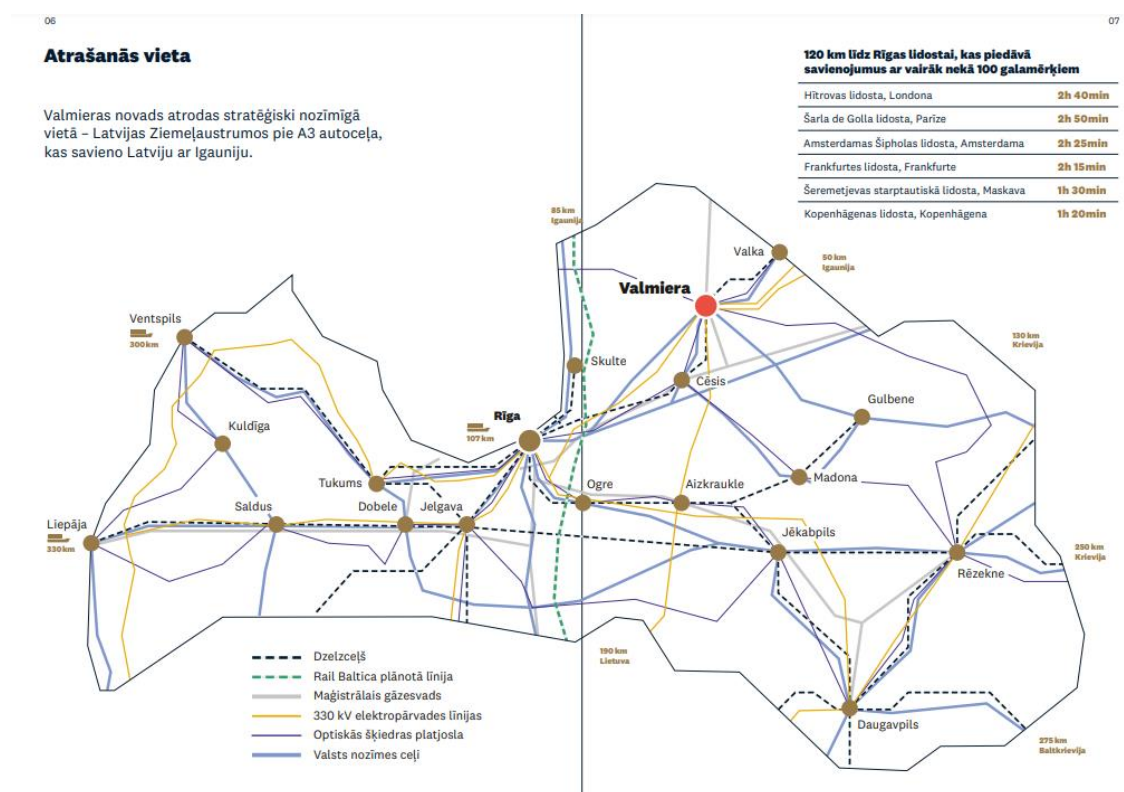
⁶ Iedzīvotāju skaits saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 7. decembra noteikumu Nr. 799 "Noteikumi par pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda ieņēmumiem un to sadales kārtību 2022. gadā" 5.pielikumu. Piezīme: dati par iedzīvotāju skaitu var atšķirties no PMLP un CSP.

korti, minigolfs, klinšu kāpšanas siena, BMX trase, atrakcijas bērniem), Vaidavas un Valmieras disku golfa laukumos, 2022. gadā atklātajā sporta un aktīvās atpūtas parkā "Mežs", Gaujas stāvo krastu Sajūtu parkā, zirgaudzētavās "Burtnieku zirgaudzētava", "Valmiermuižas stallis", "Zirgaudzētava Kocēni", Burtnieka ezera pludmalēs atpūtai un burāšanai, slēpošanas atpūtas bāzē "Baiļi" u.c. vietās, ko piedāvā gan pašvaldība, gan privātie uzņēmēji.

Veselības aprūpe: Valmieras pilsētā ir IV līmeņa ārstniecības iestāde "Vidzemes slimnīca" un ambulatoro pakalpojumu sniedzējs SIA "Valmieras veselības centrs". Novadā darbojas SIA "Mazsalacas slimnīca", 42 ģimenes ārstu prakses (t.sk. 18 Valmierā) un 17 ārstu speciālistu prakses. Sociālo lietu pārvaldes Veselības aprūpes nodaļa nodrošina novada astoņu feldšerpunktu un veselības punktu darbību. Novadā atrodas VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca", darbojas Gulbja laboratorijas un Centrālās laboratorijas filiāle, 27 aptiekas.

Transporta infrastruktūra: novadu šķērso valsts galvenais autoceļš A3 (E264) (Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka)), vairāki valsts reģionālie ceļi, tai skaitā P16 (Valmiera – Matīši – Mazsalaca), P17 (Valmiera – Rūjiena – Igaunijas robeža (Unguriņi)), P18 (Valmiera – Smiltene), P20 (Valmiera – Cēsis – Drabeši). Valmieras novadu šķērso dīzeļvilcienu līnija Rīga – Valga, novadā atrodas divas dzelzceļa stacijas – Valmiera un Strenči.

Attēls 2. Valmieras novada novietojums Latvijā

Tehniskā infrastruktūra: novadu šķērso maģistrālais gāzesvads Tallina-Vireši, 330kV elektropārvades līnijas starp Latviju un Igauniju Valmiera – Tartu un Valmiera – Tsirgulina un piecas 110 kV elektropārvades līnijas, kas Valmieru savieno ar Rūjieni, Aloju, Valku, Smilteni un Ieriķiem.

Uzņēmējdarbība: Valmiera ir industriāla un rūpnieciska pilsēta – Vidzemes biznesa centrs, jo te atrodas vairums Vidzemes lielāko uzņēmumu. Ne mazāk ekonomiski aktīvas ir Rūjiena un Strenči. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi novadā – 4430, Valmierā – 2031 (2019. gadā).

Lielākie pēc apgrozījuma: lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība “Vaks”, mežsaimniecības un kokapstrādes SIA “Dižozols” un būvniecības uzņēmums SIA “Aimasa”. Ir daudz inovatīvu uzņēmumu – digitāla aģentūra “Wunder”, degvielas cisternu ražotne “Valtanks”, metāla degvielas kannu ražotne “Valpro”, stikla šķiedras ražotājs “Valmiera glass”, siltuma, gāzes un skaņas mīkstās izolācijas ražotājs “Padtex Insulation”, stiklaplasta rezervuāru, cauruļvadu u.tml. izstrādājumu ražotājs “Valmiera-Andren” u.c., kā arī plaši atpazīstamie eksporta uzņēmumi “Valmieras piens”, Valmiermuižas alus darītava, koka mēbeļu ražotājs “BYKO-LAT”, Rūjienas saldējums un citi. Valmieras novadā ir otrs augstākais eksporta rādītājs Latvijā – Kocēnu apvienības eksporta rādītājs starp novadiem 2020. gadā ir otrais aiz Mārupes novada (ar lidostu), proti, augstākie eksporta ienākumi uz vienu iedzīvotāju. Valmiera ir nacionālas nozīmes rūpniecības pilsēta – otrā vadošā valstī saražotās produkcijas un eksporta apjomā uz vienu iedzīvotāju. Apstrādes rūpniecība pilsētā veido 33,76% un novadā – 27,87%.

Zemes izmantošana: Pusi no novada teritorijas aizņem mežu platības (50%). Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 34%, ūdens objektu zemes – 5%, purvi – 4%, apbūves zemes ar ēkām – 2%, apbūves zemes ar transporta infrastruktūru – 2%, pārējie 3% ir krūmāji un cita izmantošana.

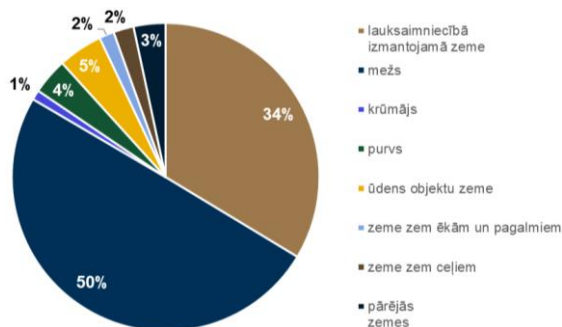
Attēls 3. SIA “BYKO-LAT” teritorija⁷

Attēls 4. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība “VAKS”⁸

Attēls 5. Valmieras novada zemes sadalījums pa lietošanas veidiem (01.01.2021.)

Dabas objekti un kultūras mantojums:

Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*): Gaujas Nacionālais parks, aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja”, dabas liegumi: Augstroze, Burtnieku ezera pļavas, Oleru purvs, Rūjas paliene, Sedas purvs, Vidusburtnieks, Vīkvēnu purvs, Ziemeļu

⁷ SIA “BYKO-LAT”, <https://bykohouses.lv/en/contacts>

⁸ Valmieras ziņas, <https://www.valmieraszinas.lv/lauksaimniecibas-pakalpojumu-kooperativas-sabiedribas-vaks-apgrozijums-pern-pieauga-par-28/>

purvi, Zilaiskalns un dabas parks Salacas ieleja. Vairāk nekā pusi no novada teritorijas aizņem Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts. Dabas pieminekļi: piecas alejas, četri dendroloģiskie stādījumi un 17 ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi, tostarp, Sietiņezis, kā arī apzināti gandrīz 900 aizsargājami koki, tostarp Kaņepju dižozols, kultūrvēsturiski nozīmīgais Rietekļa kadiķis un citi.

Valmieras novada kultūras pieminekļi: Valmieras Sv. Sīmaņa baznīca, Burtnieku luterāņu baznīca, Matīšu luterāņu baznīca, Trikātas pilsdrupas, Dikļu muiža, Valtenbergu muiža, Valmiermuiža, Naukšēnu muiža, Rūjienas Sv. Bērtuļa luterāņu baznīca un citi kultūras pieminekļi (pavisam 176), kā arī novada apvienību definēti kultūras mantojuma objekti.

Attēls 6. Skaņākalna dabas parka Engēļu ala⁹

Valmieras novada atpazīstamība: Gauja, Burtnieka ezers, Skaņākalna dabas parks un Salaca, Seda un Sedas purvs, Sietiņezis, Rūjienas saldējums, Valmiermuižas alus, Zilaiskalns, Valmieras teātra festivāls, Valmieras pilsētas svētki, Valmieras piens, Valmieras stikla šķiedra.

2 STRATĒGIJAS TIESISKAIS UN PLĀNOŠANAS IETVARŠ

Stratēģiskais mērķis un ilgtermiņa prioritātes, kā arī telpiskās attīstības perspektīva ir noteikta saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām, augstāka līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem, izvērtējot sadarbības iespējas ar kaimiņu pašvaldībām un nodrošinot pēctecību ar Valmieras novada iepriekšējo pašvaldību stratēģijām un ievērojot Teritorijas attīstības plānošanas likumā definētos ilgtspējības, pēctecības, atklātības, integrētas pieejas, daudzveidības, savstarpējās saskaņotības, vienlīdzīgu iespēju un nepārtauktības principus.

Stratēģijas izstrādē ievēroti šādi tiesību akti:

- Attīstības plānošanas sistēmas likums;
- Teritorijas attīstības plānošanas likums;
- Ministru kabineta 2009. gada 25.augusta noteikumi Nr.970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā";
- 2014.gada 14.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem".

Valmieras novada stratēģijas izstrādē izvērtētie plānošanas dokumenti

Attīstības plānošanas
līmenis

Attīstības plānošanas dokuments

⁹ Beverīnas novads, Ceļo dabā, <https://turisms.beverina.lv/aktuali/params/post/2323409/celo-daba>

Nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 (Latvija 2030); Nozaru ilgtermiņa politikas plānošanas dokumenti (<i>Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam, Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.-2030. gadam</i>); Eiropas un Latvijas starptautiskās apņemšanās un ilgtermiņa vīzijas (<i>Latvijas valsts ceļu tīkla attīstības plāns līdz 2040. gadam, ANO ilgtermiņa mērķi, UNESCO izglītības attīstības vīzija 2050. gadam u.c.</i>).
Reģiona līmeņa attīstības plānošanas dokuments	Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 (aktualizēta), kā arī vidēja termiņa plānošanas dokumenti - Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021. – 2027. gadam un nozaru plānošanas dokumenti.
Kaimiņu pašvaldību stratēģijas	Cēsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.- 2035.gadam; Siguldas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.- 2045.gadam; Limbažu novada ilgtermiņa attīstības stratēģija 2022.- 2046.gadam; Valkas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.- 2037.gadam; Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija (apstiprināta 2022.g.).
Valmieras novadā apvienojušos iepriekšējo pašvaldību stratēģijas pēctecības nodrošināšanai	Valmieras pilsētas, Rūjienas novada, Strenču novada, Beverīnas novada, Burtnieku novada, Kocēnu novada, Mazsalacas novada un Naukšēnu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas.

Valmieras novada ilgtermiņa prioritāšu atbilstība ANO ilgtermiņa mērķiem

Valmieras novada Stratēģija	ANO ilgtermiņa mērķi ¹⁰					
IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība	1 NOVĒRSTA NABADZĪBA	3 LABA VESELĪBA UN LABKLĀJĪBA	4 KVALITATĪVA IZGLĪTĪBA	5 DZIMUMU LĪDZTIESĪBA	10 MAZINĀTA NEVIENLĪDZĪBA	17 SADARBĪBA
IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa	6 TĪRSŪDENS UN SANITĀRIJA	7 PIEEJAMA UN ATJAUNOJAMA ENERĢIJA	11 ILGTSPĒJĪGAS PILSĒTAS UN KOPIENAS	13 RĪCĪBA KLIMATA JOMĀ	14 DZĪVĪBA ŪDENĒ	15 DZĪVĪBA UZ ZEMES
IP3 Rosīga ekonomika	2 NOVĒRSTS BĀDS UN ILGTSPĒJĪGA LAUKSAIMNIECĪBA	8 CIENĪGOS DARBS UN EKONOMISKĀ IZAUGSME	9 RAŽOŠANA INOVĀCIJAS UN INFRASTRUKTŪRA	12 ATBILDĪGS PATĒRĪNS UN RAŽOŠANA	13 RĪCĪBA KLIMATA JOMĀ	

Valmieras novada ilgtermiņa prioritāšu atbilstība Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2030

Latvija 2030	Valmieras novada Stratēģija
1. Kultūras telpas attīstība	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
2. Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
3. Paradigmas maiņa izglītībā	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
4. Inovatīva un ekoepektīva ekonomika	IP3 Rosīga ekonomika
5. Daba kā nākotnes kapitāls	IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa
6. Telpiskās attīstības perspektīva	IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa IP3 Rosīga ekonomika
Apdzīvojums Valmiera kā izglītības, ražošanas un inovāciju centrs un Cēsis kā kultūras un tūrisma centrs. Tās sadarbībā ar Valku, Limbažiem, Madonu, Smiltēni, Alūksni, Gulbeni un Balviem veidos reģiona izaugsmei nepieciešamo kritisko masu, vienlaikus stiprinot Vidzemes reģiona pievilcīgumu un konkurētspēju. Attīstības centru savstarpējā sadarbība un papildinātība, zināšanu un pieredzes apmaiņa sekmēs reģiona inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību, kā arī stiprinās pārrobežu sadarbību ar Igauniju.	Telpiskās attīstības perspektīva Nacionālas nozīmes centrs – valstpilsēta Valmiera, novada administratīvais centrs, izglītības, ražošanas un inovāciju centrs, Vidzemes pilsētu galvenais balsts; Reģionālas nozīmes centrs – Rūjiena; Novada nozīmes centri - Mazsalaca, Strenči, Kocēni, Burtneki, Naukšēni, Brenguļi, Seda; Vietējās nozīmes centri ir pagastu centri; Ciemi, vasarnīcu ciemi un lauku teritorijas.
7. Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība

Valmieras novada stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa prioritāšu atbilstība Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2030

VPR Stratēģija 2030	Valmieras novada Stratēģija
Stratēģiskais mērķis: Sekmēt līdzsvarotu reģiona sociālo, ekonomisko un teritoriālo attīstību, īstenojot uz elastīgumu vērstu integrētu starpsektoru attīstības politiku, kas nodrošina reģiona ekonomisko un teritoriālo priekšrocību izmantošanu iedzīvotāju labklājības un drošumspējas palielināšanai.	Stratēģiskais mērķis: Valmieras novads – Eiropas līmeņa ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija ar dinamiski un viedi pārvaldītu vidi
Stratēģiskais virziens CILVĒKS Mērķis: Uzlabot Vidzemes reģiona iedzīvotāju rīcībspējas un dzīves kvalitāti Ilgtermiņa prioritātes: IAS1: Kvalitatīva, pieejama un daudzpusīga izglītība; IAS2: Sociālā drošība un veselība	IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība
Stratēģiskais virziens EKONOMIKA Mērķis: Palielināt Vidzemes reģiona ekonomisko vērtību, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi un palielinot ekonomisko ilgtspēju. Ilgtermiņa prioritātes: IAS3: Ilgtspējīgas uzņēmējdarbības un inovāciju vide	IP3 Rosīga ekonomika

VPR Stratēģija 2030	Valmieras novada Stratēģija
IAS4: Ilgtspējīga energoefektīva ekonomika Stratēģiskais virziens TERITORIJA Mērķis: Uzlabot Vidzemes reģiona sasniedzamību, pieejamību un pievilcību. Saglabāt un attīstīt Vidzemes savdabīgo kultūrtelpu. Veidot ilgtspējīgu un labi funkcionējošu Vidzemes pilsētu tīklu, kas balstīts uz savstarpējās sadarbības un papildinātības principiem. Ilgtermiņa prioritātes: IAS5: Pieejams reģions IAS6: Vietu pievilcība	IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa

Saskaņotība ar kaimiņu pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijās definētajām kopīgo interešu teritorijām

Kaimiņu pašvaldība	Vīzijas kopsavilkums	Kopējo interešu un funkcionālās sadarbības jautājumi ar Valmieras novadu
Smiltenes novads	Smiltenes novads ir cilvēkiem radīts, atpazīstams, ekonomiski aktīvs, sasniedzams, līdzsvaroti attīstīts, ilgtspējīgs un ainavisks novads Vidzemē – labākā vieta, kur dzīvot, kur strādāt, kur būt.	- Funkcionālās saites starp ekonomiskās attīstības centriem Valmieru, Smiltēni un Cēsīm. - Kopīgi projekti uzņēmējdarbības attīstības veicināšanā, piem., projekts “Vidzemes nodarbinātības inovāciju programma” u.c.
Cēsu novads	“Vieta iespēju īstenošanai” Vieta, kas: - orientējas uz cilvēka labklājību un labsajūtu; - rada un praktizē videi draudzīgus dzīves apstākļus; - ir gan starptautiski, gan nacionāli, gan reģionāli atpazīstams kultūras iespēju un radošo industriju centrs; - ir piesaistījusi un turpina piesaistīt inovatīvus ražošanas un pakalpojuma uzņēmumus, radot jaunas darba vietas. - ar augstu dzīves kvalitāti.	- Piekluve valsts plānotajiem ātrgaitas autoceļam A2 un sasaiste ar TEN-T ceļu tīklu; - Kopīgi projekti uzņēmējdarbības attīstībai, izglītības un citu publisko pakalpojumu pieejamībai reģionā; - Gaujas nacionālais parks.
Limbažu novads	Vislatviskālais novads; Zaļākais novads; Ģimenēm draudzīgs novads; Spēcīgs piejūras novads; Prioritāte - CILVĒKS	- Piekrastes teritoriju un TEN-T koridoru Via Baltica un Rail Baltica sasniedzamība, attīstot autoceļu “Ziemeļu stīga” un tūrisma zonu ap to; - Sadarbības telpu ap Salacu attīstība; - Staiceles un Limbažu virziena autoceļu kvalitātes uzlabošana.
Valkas novads	Valkas novads – cilvēkiem radīta labvēlīga, tīra un	Tūrisma un citi sadarbības projekti ar Igauniju;

Kaimiņu pašvaldība	Vīzijas kopsavilkums	Kopējo interešu un funkcionālās sadarbības jautājumi ar Valmieras novadu
	sakopta, mežiem bagāta vide ar kvalitatīvu infrastruktūru uzņēmējdarbībai un dzīvošanai Ziemeļvidzemē	• Transporta savienojumu stiprināšana – autoceļš A3, atjaunota vilcienu kustība; • Reģionālas nozīmes vides projekti (atkritumu, notekūdeņu dūņu attīrīšana, energoefektivitāte u.c.); • “Ziemeļu stīgas” autoceļa attīstība Valkas virzienā; • Pārrobežu sadarbības projekti ar Igauniju.

3 STRATĒGISKĀ DAĻA

3.1 Vīzija

Valmieras novads ir Eiropas mērogā konkurētspējīga ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija Vidzemē un kaimiņos ar Igauniju.

Valmieras valstspilsēta - nacionālās nozīmes attīstības centrs, vadošais ekonomikas dzinējspēks Vidzemē, industriālās attīstības, starptautiska un nacionāla mēroga sporta, kultūras, izglītības un inovāciju centrs. Rūjiena – reģionālās nozīmes ekonomiskās attīstības centrs Ziemeļvidzemē. Pilsētu un novada apdzīvoto vietu tīkls piedāvā inovatīvu, videi draudzīgu, līdzsvarotu un viedu pārvaldītu pilsētvidi ar modernu infrastruktūru, pieejamiem un kvalitatīviem mājokļiem un pakalpojumiem.

Valmieras novads piesaista ģimenes, darošus cilvēkus un uzņēmumus, veicina nodarbinātību, augstu ienākumu līmeni un talantu attīstību, demonstrē racionālu un saudzīgu dabas resursu izmantošanu un dabas vides saglabāšanu nākamām paaudzēm.

Vīzijas apraksts

Valmieras novads ir Eiropas un Baltijas mērogā pazīstama ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija. Valmieras valstspilsēta - nacionālās nozīmes attīstības centrs.

Valmieras jaudu papildina novada mazpilsētas – Rūjiena, Mazsalaca, Strenči, Seda ar vietējām ražotnēm, pakalpojumiem un salīdzinoši rāmāku dzīves vidi. Valmieras piepilsēta – Valmiermuiža, Kocēni, Kauguri, Mūrmuiža, Brenguļi iekļaujas Valmieras pilsētas ekonomiskajos un sabiedriskajos procesos un ir cieši saistīta ar pilsētas infrastruktūru.

Savukārt Burtnieki, Dikļi, Matīši Naukšēni, Rencēni, Rubene, Trikāta, Vaidava, Zilaiskalna un citi mazāki ciemi nes Vidzemes novada kultūras vērtības un lauku saimniekošanas tradīcijas un attīstās mijiedarbībā ar tuvākajiem novada centriem.

Sekmīgā iekļaušanās piektās paaudzes industrializācijas procesos, veidojot integrētas industriālās zonas, nodrošinot atbalsta infrastruktūru un veidojot atbalstošu uzņēmējdarbības vidi, rezultējusies aprites ekonomikas izaugsmē novadā, nodrošinājusi augsti apmaksātas darbavietas Valmieras novada un Vidzemes reģiona iedzīvotājiem.

Valmieru ar Rīgu savieno ātra četru joslu automaģistrāle un elektrovilcienu satiksme. Attīstīts ceļu tīkls veicina novada ekonomisko izaugsmi un ekonomiskās saites ar kaimiņu novadiem (Ziemeļu stīga kopīgi ar Limbažu novadu, Cēsu ceļš, Valkas virziens) un Igauniju. Ar Tartu ir atjaunoti pasažieru pārvadājumi pa dzelzceļu.

Attīstās droša un efektīva autoceļu, dzelzceļa, velo un transportmijas infrastruktūra, tādējādi veicinot daudzveidu mobilitāti un virzoties uz klimatneitrālu ekonomiku.

Valmieras novada pašvaldības klimata pielāgošanās stratēģijas un proaktīvās energoefektivitātes politikas rezultātā transporta, mājokļu, ražošanas un pakalpojumu jomā tiek ieviesti inovatīvi zemu oglekļa emisiju risinājumi, veidojot drošu un veselīgu dzīves vidi pilsētās un ciemos.

Valmieras novadu raksturo augsts ienākumu līmenis un mūsdienīga mājokļa pieejamība visiem novada iedzīvotājiem.

Modernā sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūra ir sekmējusi Valmieras kā starptautiska un nacionāla mēroga sporta notikumu vietas izaugsmi, nodrošinot arī atbalstu plašām fizisko aktivitāšu iespējām ikdienā iedzīvotājiem visā Valmieras novadā.

Novada izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas sistēma sinerģijā ar mērķētiem nodarbinātību veicinošiem pasākumiem un zināšanu pārnei un sinerģiju starp augstākās un profesionālās izglītības iestādēm ar uzņēmējdarbības sektoru atbalsta cilvēkresursu sagatavošanu ekonomikas prioritārajās nozarēs (viedā specializācija). Valmieras novadā ir konkurētspējīgi visu līmeņu izglītības pakalpojumi, pastāvīgas mācīšanās iespējas visu vecumu cilvēkiem un atbalsts karjeras veidošanai. Vidzemes augstskola veicina motivētu un radošu jaunu cilvēku piesaisti Valmieras novadam.

Pašvaldības pakalpojumu efektīva vadība attīstās, pateicoties sadarbībai ar informācijas tehnoloģiju uzņēmumiem un Vidzemes augstskolu, ļaujot Valmierai kļūt par Vidzemes reģiona informācijas tehnoloģiju kompetences centru. Digitalizācijas ieviešana uzlabo pašvaldības darba efektivitāti, caurspīdīgumu un pakalpojumu pieejamību, ko papildina pārdomāta pašvaldības pārvaldības modeļa ieviešana pašvaldības funkciju nodrošināšanai un teritoriālajai pārvaldībai.

Dabas teritoriju daudzveidība – Gauja, Salaca, Burtnieks, mitrāji, ūdeņu un lauku ainavas - veido ekosistēmu pakalpojumu pamatu, sniedzot iespēju aktīvās atpūtas un tūrisma attīstībai, veselīgam un videi draudzīgam dzīvesveidam.

Valmieras novads īsteno ilgtspējīgus un visaptverošus sabiedrības līdzdalības procesus, partnerībā ar vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmumiem, reģionālajām un nacionālajām valsts iestāžu struktūrām piedalās starptautiskajās iniciatīvās un pārrobežu projektos, lai nestu Valmieras novada vārdu pasaulē un veicinātu novada eksportspēju.

Valmieras novads iesaistās iniciatīvās, kas sekmē kultūras potenciālu un attīstību, jauna un mūsdienīga kultūras piedāvājuma veidošanos. Valmieras pilsēta un novads pretendēja uz 2027. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu, kā rezultātā izstrādāts turpmākais kultūras stratēģijas ietvars "Dinamiskā pilsēta". Novads attīsta kultūras piedāvājumu, kultūrvidi un kultūras infrastruktūru, iesaistot procesos plašu sabiedrību un stiprinot saikni starp kultūru un citām attīstības nozarēm, lai tradicionālais kultūras piedāvājums būtu samērīgs ar mūsdienīgu un laikmetīgu kultūras procesu veidošanos visā novadā.

2040. gadā Latvijā un Eiropā Valmieras novadu pazīst kā izcilas uzņēmējdarbības un ģimenei draudzīgāko pašvaldību Baltijā. Valmieras novada cilvēki ņem spēku no dzimtās zemes, ir izglītoti, strādīgi un pašapzinīgi, lepojas ar savu pilsētu, novadu un valsti.

3.2 Stratēģiskais mērķis

Valmieras novads - Eiropas līmeņa ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija ar dinamiski un viedi pārvaldītu vidi

3.3 Ilgtermiņa prioritātes

IP1	IP2	IP3
Vesela, radoša un zinoša sabiedrība	Pievilcīga dzīves vide un telpa	Rosīga ekonomika

IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība

Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināts, ka Valmieras novada sabiedrība ir izglītota, aktīva, saliedēta, radoša, kulturāla, pašapzinīga, vesela, atbildīga un iekļaujoša. Ģimene ir galvenā vērtība, ar kuras palīdzību nodrošina cieņpilnu attieksmi pret visu paaudžu iedzīvotāju vajadzībām, un tamdēļ pašvaldības pakalpojumu un mājokļu pieejamība prioritāri ir vērsta uz indivīdu, skatot viņa vajadzības ģimenē ietverošā kontekstā.

Prioritāte ir vērsta uz sabiedrības procesu aktivizēšanu un sabiedrības radošuma veicināšanu, veidojot viedus iedzīvotāju līdzdarbības un iniciatīvu atbalsta instrumentus, stiprinot pašvaldības administrācijas kapacitāti komunikācijai ar iedzīvotājiem un vietējām kopienām un iesaistot vietējās kopienas novada pilsētu un ciemu attīstībā.

Prioritāte vērsta uz to, lai Valmieras novadā tiktu nodrošināti sabiedrības vajadzībās balstīti valsts un pašvaldības pakalpojumi, kas gan izkopj un attīsta talantus, gan rūpējas par dažādu grupu integrēšanu sabiedrībā un starpsektorālu sadarbību:

- konkurētspējīgi visu līmeņu izglītības un karjeras attīstības pakalpojumi, tostarp sasaiste starp izglītību un uzņēmējdarbību,
- kultūras pakalpojumi, kas veicina aktīvu sabiedrības līdzdalību kultūras procesos un veicina pāreju no kultūru patērējošas auditorijas uz iesaistītu un motivētu auditoriju;
- sasniegumu orientēti, sporta izcilību veicinoši sporta pakalpojumi,
- veselību veicinoši sporta pakalpojumi, iekļaujot pielāgoto sportu, un fiziski aktīvas un veselību veicinošas atpūtas pakalpojumi,
- konkurētspējīgi visu līmeņu veselības aprūpes pakalpojumi,
- uz personas neatkarības saglabāšanu vērsti sociālie pakalpojumi,
- zināšanu, pieredzes un praktisko iemaņu apguvei mērķēti pakalpojumi jauniešiem;

- moderna, datos un analīzē balstīta, atvērta un augsti kvalificēta pašvaldības pārvalde, pakāpeniski palielinot e-pakalpojumu grozu, lai nodrošinātu pakalpojumu plašāku pieejamību un ērtumu lietošanā.

IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa

Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināta pievilcīga, droša un veselīga dzīves vide pilsētās un ciemos ar pieejamu un energoefektīvu mājokli, rekreācijas vietām, ar modernu, ilgtspējīgu un atjaunojamos resursos balstītu inženierapgādi un transporta sistēmu.

Prioritātes ietvaros Valmieras novada pašvaldība, sekojot Nacionālajam enerģētikas un klimata plānam 2021-2030.gadam, kā arī Eiropas Pilsētu mēru pakta iniciatīvai un risinot mājokļa pieejamību, veidos ērtu un zaļu pilsētvidi apdzīvotajās vietās, īstenos inovatīvas, resursus taupošas pieejas, virzīsies uz zema oglekļa risinājumiem mājokļa un privātā un publiskā sektora ēku būvniecībā, transporta organizēšanā un inženierapgādē, tostarp veidos zaļu un pret klimata pārmaiņu riskiem aizsargātu drošu vidi.

Pašvaldība ir līderis viedu risinājumu pilotēšanā un ieviešanā. Valmierai jāklūst par pilsētu ar viedu un energoefektīvu infrastruktūru, kuras optimālu pārvaldību nodrošina lietu internets (IoT), datu analītika (Big data) un mākslīgais intelekts (AI), pakāpeniski ieviešot labās prakses risinājumus arī novada teritorijā

Prioritātes ietvaros Valmieras novada pašvaldība rūpēsies par sabiedrisko kārtību, drošu un no atkarību izraisošiem faktoriem brīvu dzīves vidi, sadarbībā ar nacionāla un reģionāla līmeņa dienestiem veiks civilās aizsardzības pasākumus un veicinās iedzīvotāju izglītību drošības jautājumos.

Prioritāte vērsta arī uz dabas, kultūrvēsturisko vērtību un Ziemeļvidzemei raksturīgo ainavu aizsardzību, tostarp ūdeņu un zaļo zonu pieejamību iedzīvotājiem.

Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināta cieša sasaiste starp ekonomikas dzinējspēku Valmieru un pārējo novadu, kā arī novada nozīmes centru saites ar apkārtējām teritorijām, veicinot transporta un sakaru attīstību un viedu novada teritoriālo pārvaldību. Prioritāte vērsta uz to, lai Valmieru iekļautu Eiropas transporta tīklā (TEN-T) un vienotā Eiropas un Baltijas transporta, informatīvajā un tirdzniecības telpā.

Prioritāte ir vērsta uz to, lai mobilitāte starptautiskā, valsts un novada mērogā ir ar zemām transporta radītajām emisijām, ko nodrošina gan ilgtspējīgu un videi draudzīgu pārvietošanās transportlīdzekļu izmantošana, gan transportmijas punkti un atbalsta infrastruktūra (elektrouzlāde, 5G tīkls uz autoceļiem), kā arī lai daļēji aizvietotu nepieciešamību pēc mobilitātes, nodrošinot attālināta darba, pakalpojumu saņemšanu un līdzdarbību pašvaldības pārvaldībā.

Pašvaldība ir stratēģisks partneris nacionālā un starptautiskā līmenī, vadošais partneris reģiona ekonomiskajā attīstībā, kur, īstenojot pārdomātu zīmolvedību un stratēģisko komunikāciju, vairo teritorijas starptautisko atpazīstamību.

Prioritātes ietvaros tiek veidota pašvaldību teritoriālās daļas (bijušos novadus) apvienojoša, uzlabota, mūsdienīga pašvaldības pārvaldība, kurā tiek pieņemti lēmumi, uzlabota datu ieguve un apstrāde, pašvaldības apsaimniekoto ēku energoefektivitāte un nodrošināta darbinieku augsta kvalifikācija.

IP3 Rosīga ekonomika

Ilgtermiņa prioritātes mērķis ir augsti apmaksātas darba vietas un augsts nodarbinātības līmenis Valmieras novadā. Ilgtermiņa prioritātes rezultātā tiks nodrošināti kvalificēti speciālisti, tostarp jaunu iedzīvotāju piesaiste novadam.

Prioritātes ietvaros tiks veicināta nacionāla un reģionāla līmeņa investīciju piesaiste Valmieras novadam, augstāks novada digitalizācijas un inovāciju līmenis, stiprināta uzņēmumu un izglītības iestāžu profesionālās izglītības, pētniecības un finanšu kapacitāte – Vidzemes augstskolas, uzņēmējdarbības un lietišķās zinātnes sinerģija.

Prioritāte vērsta uz to, lai nodrošinātu ekonomiskajām aktivitātēm atvērtu pašvaldības administratīvo vidi, sagatavotu uzņēmējdarbībai piemērotas teritorijas ar papildinošiem transporta un inženiertehniskās infrastruktūras elementiem, tostarp nacionāla un reģionāla līmeņa industriālos parkus (primāri centros vai to apkārtnē), veidotu atbalstošu uzņēmējdarbības vidi un veicinātu viedās specializācijas un aprites ekonomisko nozaru klasteru veidošanos, darbību un starptautisko sadarbību ar mērķi stiprināt Valmieras kā Eiropas un Baltijas ekonomiskās attīstības centra lomu.

Prioritātes rezultātā tiks veicināta Valmieras novada uzņēmumu produktivitātes paaugstināšanās, saudzīga un ilgtspējīga dabas resursu izmantošana, uz aprites ekonomikas pieeju balstīta ekonomika, tostarp atkārtota resursu izmantošana, industriālās un lauksaimnieciskās darbības uzņēmumu eksportspēja.

3.4 Ekonomiskā specializācija

Valmieras novada ekonomisko specializāciju un funkcionālās ietekmes zonas (reģionālā, nacionālā un starptautiskā mērogā) nosaka tā atrašanās Vidzemē pie Igaunijas robežas ziemeļos, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, novadu šķērsojošie nacionālie transporta koridori, laba inženiertehniskā un publiskā infrastruktūra, Valmieras, novada pilsētu un lauku teritoriju ekonomika un dominējošās nozares.

Atbilstoši "Latvija 2030" Valmieras novads iekļaujas nacionālo interešu telpā – *"Dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrāciju telpā"* ar Valmieru centrā, kas ir nacionālas nozīmes attīstības centrs, izglītības, ražošanas un inovāciju centrs un pārējo Vidzemes attīstības centru funkcionālā tīkla galvenais balsts.

Valmieras izcilības potenciālu veido ražošana, inovācijas, izglītība, sports, kultūra, radošās industrijas.

Valmieras novadā ir dabas, cilvēku un institucionālie resursi, lai Valmierai esot virzītājspēkam, novads turpinātu attīstīties par eksportspējīgu, inovatīvu ražotņu un uzņēmumu mājvietu.

Novada jaunais ekonomiskais profils integrē novada sastāvā esošo teritoriālo vienību (pašvaldības apvienību) ekonomisko specializāciju.

Starptautiskā līmenī Valmieras novads:

Valmiera – Baltijas mēroga ekonomikas, izglītības, IKT, kultūras un sporta centrs;
Eiropā un pasaulē aizsargājamas dabas vērtības (Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, Gaujas nacionālais parks, aizsargājamais ainavu apvidus Ziemeļgauja);
Konkurētspējīga ražošana, iekļaujoties ekonomikas ķēdēs;
Valmieras novada kultūras devums pasaulei;
Transporta savienojumi un starptautiskie pasažieru un kravu pārvadājumi (Igaunija);
Latvijas / Igaunijas pārrobežu sadarbības platforma.

Nacionālā līmenī Valmieras novads:

Valmiera – nacionālas nozīmes centrs, kas nodrošina ekonomisko izaugsmi, investīciju piesaisti un uzņēmējdarbības attīstību, veicina inovācijas un sadarbību, nodrošina visu līmeņu izglītības, sporta, kultūras un radošo industriju attīstību;
Pievilcīga un zaļa dzīves vieta;
Mežsaimniecība, tradicionālā lauksaimniecība, stipras atsevišķas netradicionālās lauksaimniecības nišas (biškopība Mazsalacā, aitkopība Rūjienā) un ar lauku saimniekošanu saistītās ražotnes;
Latviskās kultūras identitātes glabātājs;
Dabas vērtības un Ziemeļvidzemes ainavas;
Tūrisms (kultūras, ūdens un lauku tūrisms, ekotūrisms, nesteidzīgais tūrisms);
Radošās industrijas (Valmieras teātris u.c.);
Augsta līmeņa veselības aprūpes pakalpojumi (Vidzemes slimnīca), tostarp veselības aprūpes specializētie pakalpojumi (Strenčos).

Reģionālā un novada līmenī Valmieras novads ir:

Kvalitatīva dzīves vieta, pieejams mājoklis;
 Pilna spektra valsts un pašvaldības pakalpojumu nodrošinājums;
 Apstrādes rūpniecība - pārtikas ražošana, kokapstrāde u.c.;
 Amatniecība, mājrāžošana, bioloģiskā lauksaimniecība, mežsaimniecība;
 Zivju resursu apsaimniekošana (Burtnieka ezers);
 Kūdras resursu apsaimniekošana (Seda, Zilaikalns);
 Aktīva un izglītojoša atpūta (sports, tūrisms, kultūra, sabiedriskā dzīve), dabas izglītība;
 Valmiera – industriālais, kultūras, sporta un izglītības centrs, lielākais reģiona tirgus,
 Vidzemes ekonomiskās attīstības virzītājs;
 Radošās industrijas (Valmieras teātris u.c.);
 Novada pilsētas un ciemi ar vietas unikālajām dabas, kultūras, kultūrvēstures iezīmēm,
 uzņēmumiem un saimniecībām.

Valmieras novada ekonomisko specializāciju veido aprītes ekonomikas nozares:

Stikla šķiedras un būvmateriālu ražošana
 Koka un papīra izstrādājumu ražošana
 Mašīnbūve un metālapstrāde
 Enerģijas ražošana un materiālu pārstrāde
 Informācijas un komunikācijas pakalpojumi
 Elektrotehnikas un elektronikas ražošana
 Uzglabāšana un transports
 Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

Prioritāro nozaru attīstībai Valmieras novadā ir nepieciešamie dabas, cilvēku un uzņēmumu resursi¹¹:

Prioritārā nozare	Valmieras novada resursi
Stikla šķiedras un būvmateriālu ražošana	stikla šķiedras produkcija, koksne, smilts, grants, kvarca smiltis
Koka un papīra izstrādājumu ražošana	koksne un biomasas, koka izstrādājumi, kūdra
Mašīnbūve un metālapstrāde	metāla izstrādājumi, stikla šķiedra
Enerģijas ražošana un materiālu pārstrāde	ūdens, saule, vējš, zemes siltums, atkritumi, biomasas, kūdra
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Internets, cilvēkresursi, augstskola
Elektrotehnikas un elektronikas ražošana	elektronikas produkti
Uzglabāšana un transports	izejvielu un produkcijas kustība
Pārtikas produktu un dzērienu ražošana	dabas resursi, lauksaimniecības produkcija (graudi, piens), ūdens

¹¹ Industriālo teritoriju analīze un attīstības iespējas ārējo tiešo investīciju piesaistei, izstrādāts ERAF līdzfinansēta projekta "NextGen Microcities - Next Generation Micro Cities of Europe" ietvaros

Valmieras novada telpiskās attīstības perspektīvajā struktūrā ietvertās galvenās funkcionālās telpas ir:

- Lauksaimniecības telpas;
- Mežu telpas;
- Ūdeņu telpas;
- Saudzējamas dabas un kultūrvēsturiskās telpas;
- Purvu telpas.

Valmieras novada telpiskās attīstības perspektīvajā struktūrā ietvertie telpiskās struktūras elementi ir:

- Pilsētas, ciemi un to loma pašvaldības pārvaldībā;
- Funkcionālās saites.

Vadlīnijas lauksaimniecības telpu turpmākai plānošanai:

- Lauksaimniecības zemes ar augstu dabīgo augsnes auglību prioritāri ir saglabājamās intensīvai lauksaimniecības attīstībai un izmantojamās kā aramzemes.
- Lauksaimniecības zemju apmežošana atļauta tikai lauksaimniecības zemēs, kuru vērtība ballēs ir zemāka par 40, bez piekļuves īpašumam un, ja zeme atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, - saskaņā ar vispārējiem vai individuālajiem izmantošanas noteikumiem.
- Pārējā lauksaimniecības telpa izmantojama, līdzsvarojot dabas daudzveidības un ainavas saglabāšanu un teritorijas sociālo un ekonomisko attīstību. Attīstāma bioloģiskā lauksaimniecība.
- Lauksaimniecības zemes jāizmanto atbilstoši ilgtspējīgiem apsaimniekošanas veidiem, nesamazinot vērtīgo augšņu platības un tostarp veicinot invazīvo augu un dzīvnieku sugu (latvāņu, zeltslotiņu un Spānijas kailgliemežu u.c.) apkarošanu.
- Valmieras novadā ir aizliegta ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšana.
- Lauksaimniecības zemju apbūve veidojama tikai kā atbalsta infrastruktūra lauksaimnieciskai darbībai, ražošanai vai apdzīvojuma attīstībai viensētās vai nepieciešamības gadījumā militārās infrastruktūras attīstībai valsts aizsardzības vajadzībām.

Vadlīnijas mežu telpu turpmākai plānošanai:

- Mežu zemes izmanto atbilstoši ilgtspējīgiem apsaimniekošanas veidiem, meža apsaimniekošanu regulējošiem normatīvajiem aktiem un teritorijas plānojumā paredzot prasības meža aizsardzībai pret nevajadzīgu sadrumstalošanu un apbūvi un meža zemju platību samazināšanu.
- Meža zemju transformēšana citos izmantošanas veidos plānojama tikai kā atbalsta infrastruktūra mežsaimnieciskai darbībai un tūrisma infrastruktūrai, lai samazinātu apmeklētāju radīto slodzi uz meža telpu, kā arī nepieciešamības gadījumā militārās infrastruktūras attīstībai valsts aizsardzības vajadzībām.
- Mežsaimnieciskās izmantošanas prioritāte novadā ir sadarbībā ar meža īpašniekiem veidot līdzsvaru starp meža ekoloģiskajām, ekonomiskajām un sociālajām funkcijām:

- jāveicina meža rekreācijas vērtība (sēņošanai, ogošanai, izziņai, vides izglītībai, sporta, fiziskās atpūtas un veselības veicināšanai), tā uzlabojot sabiedrības labbūtību,
- jāveicina saudzīga meža teritoriju apsaimniekošana, saglabājot meža ekosistēmu un bioloģisko daudzveidību,
- jāveicina mežsaimnieciska izmantošana un tālāka kokmateriālu pārstrāde ar mūsdienīgu tehniku, augsti kvalificētu personālu, lai iegūtu augstu pievienoto vērtību.

Vadlīnijas ūdeņu telpu plānošanai:

- Ūdensobjektiem izstrādā apsaimniekošanas plānus, lai atbilstoši ūdensobjekta izmantošanas mērķiem, attīstītu zivsaimniecību, ūdens tūrismu vai citu publisku ūdens izmantošanu.
- Jāplāno ūdeņu teritoriju pieejamība, īpaši pilsētās un ciemos paredzot peldvietas un atpūtas vietas pie ūdens, infrastruktūru gājēju kustības organizēšanai un pakalpojumu izvietošanai, lai atdzīvinātu ūdensmalas.
- Publiskajos ūdeņos jāiekārto publiskās peldvietas ar atbilstošu infrastruktūru un ūdens kvalitātes uzraudzību un drošības pasākumiem.
- Jānodrošina nacionālā līmenī paredzētie pasākumi aizsardzībai pret plūdiem.
- Jāattīsta ūdensceļi un pie tiem esošie tūrisma, kultūras un apskates objekti un laivotāju un cita atpūtas uz un pie ūdens infrastruktūra.

Vadlīnijas funkcionālo saišu stiprināšanai izriet no Transporta struktūras (4.4.nod.).

Vadlīnijas purvu telpām un saudzējamām dabas un kultūrvēsturiskajām telpām izriet no Dabas telpiskās struktūras (4.3.nod.).

Vadlīnijas novada pārvaldībai

Papildus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā noteiktajam iedalījumam pilsētās, ciemos un pagastos Valmieras novada teritorija iedalās teritoriālajās apvienībās.

Apvienību pārvaldes atbalsta centrālo administrāciju pašvaldības funkciju veikšanā.

Sākotnēji apvienību pārvaldes ir izvietotas iepriekšējo pašvaldību centros, ar laiku pārejot uz vienotu novada teritoriālo pārvaldības modeli, kura pamatā ir:

- plašs valsts un pašvaldības klientu apkalpošanas centru (VPKAC) tīkls,
- vietējās struktūrvienības komunālo jautājumu, pašvaldības ceļu un ielu un citu saimniecisko jautājumu risināšanai.

Vadlīnijas publisko pakalpojumu plānošanai un centru nozīmes stiprināšanai

Valmiera novadā ir:

- **Nacionālas nozīmes centrs – valstpilsēta Valmiera** ir novada administratīvais centrs, Vidzemes pilsētu galvenais balsts, kas piedāvā pilna klāsta daudzveidīgus, tostarp specializētus publiskā sektora pakalpojumus, uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumus, ir izglītības, ražošanas un inovāciju centrs un sabiedriskā transporta mezgls ar daudzveidīgām mobilitātes iespējām. Valmieras valstpilsēta kā nacionālās nozīmes attīstības centrs Vidzemē mijiedarbojas Vidzemes pilsētu funkcionālajā tīklā «Vidzemes trijstūris» (Valmiera – Cēsis – Smiltene).
- Paplašinoties Valmieras pilsētas infrastruktūrai un veidojot sasaisti ar pilsētas veloceļu, ielu tīklu, centralizētajām ūdenssaimniecības un siltumsaimniecības sistēmām), perspektīvā **Valmieras pilsētas robežas paplašinās**, iekļaujot pilsētas teritorijā Kaugurmuižu, Brandeļus, Valmiermuižu un citus ciemus un piepilsētas teritorijas.
- Savukārt Valmieras piepilsētas areālam – Kocēniem, Mūrmuižai, Kauguriem, Brenguļiem un citiem ciemiem ~10 km Valmieras apkārtnē jāattīstās kā **piepilsētas centriem**, kas papildina Valmieras pilsētas jaudu ar mājokļiem un darba vietām (ciemu paplašināšana) un kas ir savienoti ar pilsētu ar ērtu sabiedrisko transportu un autoceļu un mikromobilitātes infrastruktūru.
- **Reģionālas nozīmes centrā Rūjienā** ir pieejami daudzveidīgi, tostarp specializēti publiskā sektora pakalpojumu objekti, kas apkalpo gan Rūjienu, gan novada pierobežas teritoriju, gan Ziemeļvidzemi. Kā Rūjienas apvienības centram tam ir administratīvās funkcijas. Rūjiena ir arī nozīmīgs Ziemeļvidzemes ekonomiskās attīstības centrs.
- **Novada nozīmes centri Brenguļi, Burtnieki, Kocēni, Mazsalaca, Naukšēni, Seda, Strenči** ir pakalpojumu saņemšanas vietas izglītības, kultūras, sporta, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu jomā, kas apkalpo vairākus pagastus. Tajos ir jābūt pieejamiem sabiedriskā transporta pakalpojumiem un jānodrošina pašvaldības administratīvie pakalpojumi. Novada nozīmes centriem ir svarīga loma novada uzņēmējdarbības vides veidošanā.
- **Vietējās nozīmes centri** ir pagastu centri un ciemi, kuros izvieto valsts un pašvaldības vienotos klientu apkalpošanas centrus, – **Bērzaine, Dikļi, Eriņi, Ēvele, Ipīki, Jaunklidzis, Jērcēni, Jeri, Lode, Matīši, Mūrmuiža, Plāņi, Ramata, Rencēni, Rubene, Sēļi, Skaņkalne, Trikāta, Vaidava, Valmiermuiža, Vecate, Vīlpulka, Zilaiskalns.**

Vietējās nozīmes centros ir jānodrošina pakalpojumi, kas ir nepieciešami dzīves vietas tuvumā – vismaz pirmsskolas izglītība, medpunkts, sociālais darbinieks u.c., kā arī jādod iespēja saņemt citus pakalpojumus tuvākajā centrā, nodrošinot sabiedrisko transportu vai mobilitātes pakalpojumus.

- **Pārējos ciemos, vasarnīcu ciemos un lauku teritorijās** jā saglabā esošie pakalpojumi, kas ir būtiski valsts vai pašvaldības funkciju veikšanai, kā arī jānodrošina lauku mobilitātes pakalpojumi līdz tuvākajiem centriem.

Vadlīnijas dzīvojamās apbūves attīstībai

- Dzīvojamās apbūves teritorijas jāattīsta
 - kompleksi ar tehnisko infrastruktūru, veicinot centralizētu ūdensapgādi, siltumapgādi un centralizētu notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu un organizējot atkritumu savākšanas pakalpojumus
 - kompleksi ar publiskajām dabas teritorijām kvalitatīvai dzīves videi un iedzīvotāju fiziskajām aktivitātēm.
- Jaunas mājokļa teritorijas primāri ir jāattīsta centros vai to tuvumā, lai atbalstītu esošās un plānotās darba vietas, tādējādi atbalstot uzņēmumus.
- Dzīvojamās apbūves teritorijās jānodrošina funkcionāla, estētiska, ērta, droša un zaļa dzīves telpa:
 - ielu tīklu jāplāno, paredzot dzīvojamai zonai atbilstošu satiksmes organizāciju un satiksmes dalībnieku drošību, tostarp dzīvojamās kvartālos pēc iespējas jāizvērtē kategoriju pazemināšana galvenajām ielām (ceļiem) tā vietā organizējot satiksmi pa vietējas nozīmes ielu tīklu;
 - jāparedz labiekārtotas zaļās zonas;
 - jāparedz vides pieejamības prasībām atbilstoši gājēju un velosipēdu ceļi, stāvvietas;
 - dzīvojamo apbūves teritoriju inženierapgādes zonas, stāvvietas u.tml. saimnieciskās zonas jāplāno ņemot vērā videi draudzīgu un viedu tehnoloģiju attīstību (mikromobilitātes attīstība, atkritumu šķirošana, saules baterijas u.c.).
- Jāveicina vasarnīcu apbūves teritoriju sakārtošanu atbilstoši dzīvojamās apbūves teritoriju kvalitātei.

Vadlīnijas uzņēmējdarbības attīstībai

- Industriālo teritoriju attīstība primāri īstenojama teritorijās maģistrālo transporta koridoru un inženierkomunikāciju tuvumā.
- Jauno industriālo parku, uzņēmējdarbības teritoriju un rūpniecisko zonu attīstība notiek Zaļā kursa ietvaros.
- Esošo rūpniecisko objektu izmantošanā jārespektē pilsētvides dzīvojamās un publiskās telpas, veidojot norobežojumus vai no apbūves brīvas joslas, kas vienlaikus papildina pilsētu un ciemu zaļās zonas un labiekārtojumu.
- Jārada alternatīvi kravas transporta tranzīta maršruti, atslogojot apdzīvoto vietu ielu tīklu vietējai satiksmei.

- Teritorijas uzņēmējdarbībai bez rūpnieciskā piesārņojuma riska ir jāplāno elastīgi, nosakot pēc iespējas mazāk administratīvu šķēršļu un ierobežojumu vietējām ekonomiskajām aktivitātēm.
- Jāveido spēcīga un konsekventa uzņēmējdarbības atbalsta ekosistēma. Jāveicina uz vietējiem resursiem balstīta uzņēmējdarbība, sekmējot novadā ražoto produktu attīstību.
- Jāveicina reģionāla uzņēmumu klasteru veidošanās, darbība, kā arī lielo uzņēmumu iekļaušanās nacionālas nozīmes ekosistēmās un klasteros.
- Jāveicina plašāka aprites ekonomikas principu veidošana esošajos uzņēmumos.
- Digitalizācija ir priekšnoteikums plašākas industrializācijas un uzņēmējdarbības attīstībai visa līmeņa un nozaru uzņēmumos.
- Jāveicina mazo un vidējo uzņēmumu, mājrāžotāju, jauniešu iesaiste uzņēmējdarbībā, tostarp sakārtojot neizmantotās ēkas un teritorijas, radot koprades un kopstrādes telpas un dažādus inovatīvus risinājumus pilsētvidē (piem., ielu tirdzniecība, pasākumu organizēšana, mobilitātes pakalpojumu sniegšana u.c.), lai veicinātu nodarbināmību, jauniešu iesaisti, esošās apbūves efektīvāku izmantošanu.

4.3 Dabas, kultūras mantojuma un ainavu telpiskā struktūra

Dabas teritoriju telpiskā struktūra nosaka dabas telpas (mežus, publiskos ūdeņus), kā arī īpaši aizsargājamās un ainaviski vērtīgās telpas novada teritorijā.

Attēls 9. Valmieras novada dabas teritoriju un ainavu telpiskā struktūra

Vadlīnijas dabas teritoriju izmantošanai un kultūrvēsturiski nozīmīgo un ainaviski vērtīgo teritoriju plānošanai

- Jāpiedalās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanā, lai sasniegtu bioloģiskās daudzveidības, īpaši aizsargājamo sugu, biotopu un ainavu aizsardzības mērķus. Sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi īpaši aizsargājamo dabas teritoriju

apsaimniekošanā jāveicina nevalstiskā un privātā sektora un vietējo iedzīvotāju iniciatīvu grupu iesaistīšanās.

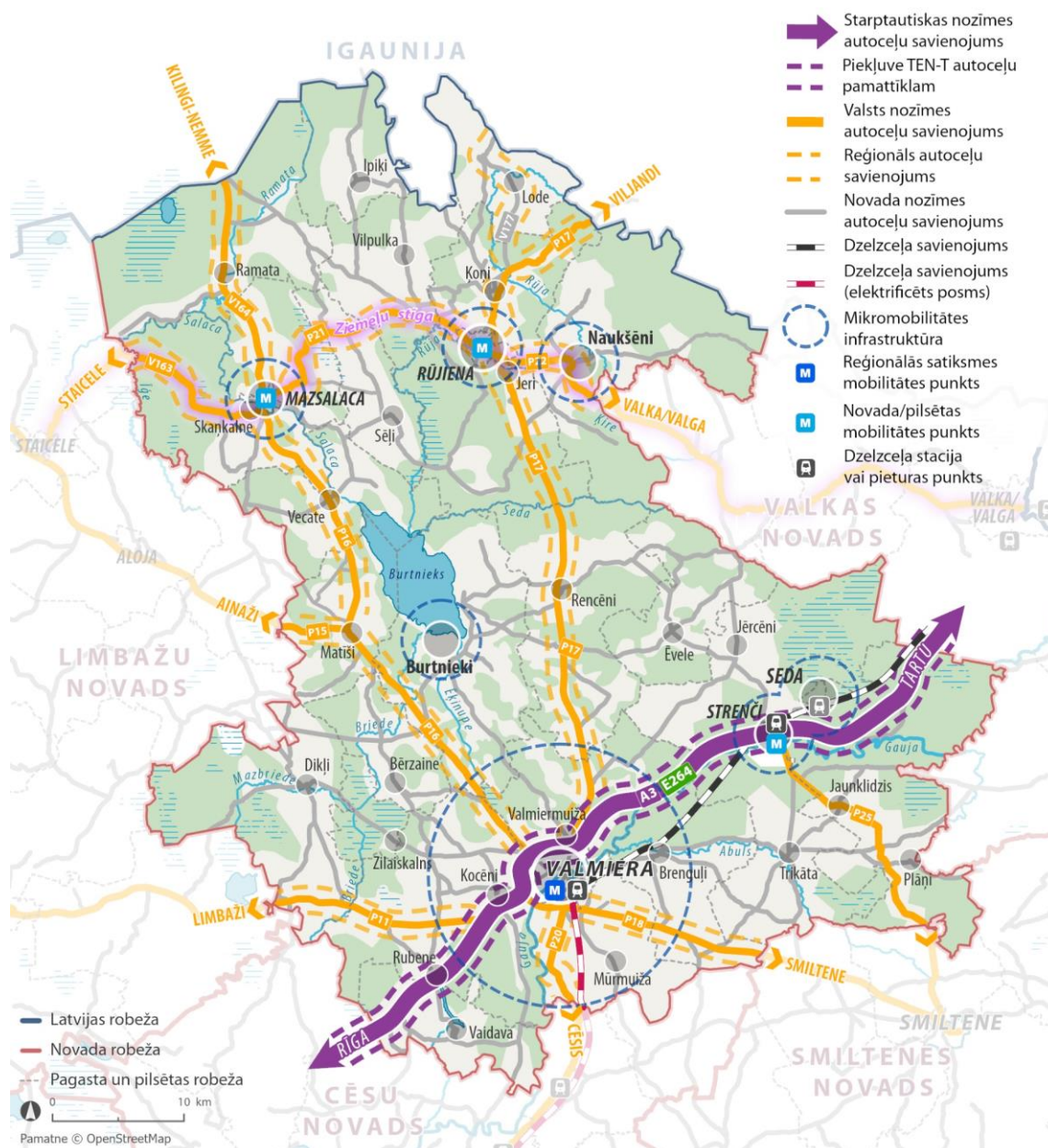
- Jāizstrādā vienots Valmieras novada dabas tūrisma taku tīkls, ietverot zaļā dzelzceļa maršrutus, NATURA2000 taku tīklu un Eiro Velo maršrutus. Jāattīsta zaļā un zilā infrastruktūra apdzīvotajās vietās.
- Purvu teritorijas jāizmanto saskaņā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāniem un veicinot viedu un purvu ekosistēmai draudzīgu tehnoloģiju izmantošanu.
- Izstrādātajos kūdras purvos jāplāno atjaunošanas pasākumus.
- Jāveicina Ziemeļvidzemes raksturīgo ainavu saglabāšana. Attīstoties jauniem apbūves veidiem, jānodrošina vietējās sabiedrības līdzdalība.
- Valmieras novada teritorijas plānojumā, ja nepieciešams, papildus Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta Ainavu aizsardzības zonām un valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem, ir jādefinē pašvaldībai kultūrvēsturiski nozīmīgas un ainaviski vērtīgas telpas, nosakot prasības apbūvei un teritoriju izmantošanai.
- Jāsaglabā novada dabas daudzveidība, kultūras mantojuma un ainaviskās vērtības, lai vairotu Gaujas senlejas un Burtnieka ezera u.c. Valmieras novada tūrisma teritoriju potenciālu.
- Jāveicina mazpilsētu un ciemu vēsturiskās apbūves aizsardzību, tā veidojot vietējo identitāti un izkopjot mazo apdzīvoto vietu pilsētvides ainavu.
- Partnerībā ar valsts un privāto sektoru jārealizē novada kultūrvēsturisko objektu (muižu, piļu, sakrālo būvju u.c.) sakārtošana un atgriešana sabiedrības izmantošanai. Kultūras pieminekļu un teritoriju attīstības plānošanā jāiesaista vietējā sabiedrība.

Vadlīnijas ūdeņu telpu plānošanai ir iekļautas 4.1. nodaļā.

4.4 Transporta struktūra un inženiertehniskā infrastruktūra

Transporta struktūra ietver starptautiskus, nacionālus un reģionālus transporta koridorus, kuriem ir būtiska Valmieras novada funkcionālo saišu loma, tostarp attīstāmo reģionālo transporta koridoru “Ziemeļu stīga” un reģionāli nozīmīgos autoceļus novadā un uz kaimiņu pašvaldību pilsētām.

Attēls 10. Valmieras novada galvenā transporta infrastruktūra

Attēls 11. Valmieras novadam nozīmīgie sabiedriskā transporta maršruti

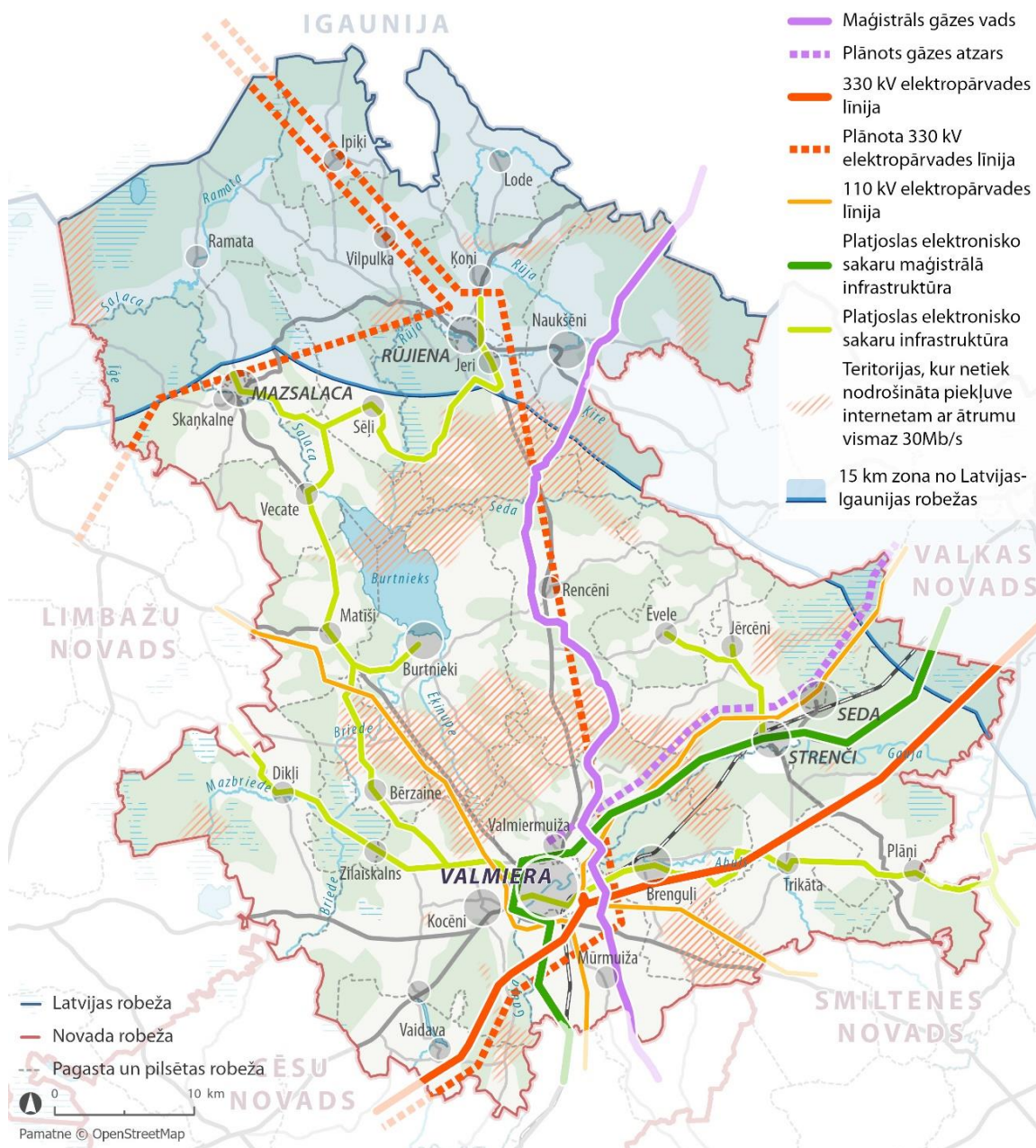
Vadlīnijas transporta un tehniskās infrastruktūras plānošanai un attīstībai

- Prioritāri jāattīsta tie ceļi, sabiedriskais transports, veloinfrastruktūra, kas kalpo kā novada iekšējās un ārējās funkcionālās saites un savieno novada centrus.
- Starp Valmieru un reģionālās, novada un vietējās nozīmes centriem jāuzlabo ceļu kvalitāte un jānodrošina sabiedriskais transports.
- Jāattīsta starptautiski nozīmīgie savienojumi ar Rīgu un Tartu un Vidzemes reģionam nozīmīgi savienojumi ar Valku, Limbažiem, Cēsīm, Smiltēni. Jāveicina Valmieras novadam stratēģisku transporta projektu attīstība, kas samazina brauciena ilgumu sabiedriskajā transportā starp Rīgu un Valmieru – autoceļu kvalitātes uzlabošana un dzelzceļa līnijas modernizācija līnijā Rīga-Valga.
- Jāveicina autoceļu infrastruktūras attīstība, jaunu transporta mezglu un Gaujas šķērsojuma būvniecība, kas nodrošinās Valmieras pilsētas infrastruktūras (maģistrālo

un tranzīta ielu) sasaisti ar Eiropas transporta tīklu (*angļu val. – Trans-European Transport Network* (TEN-T)) un drošu satiksmi pilsētā (Mūrmuižas iela u.c.).

- Jāattīsta reģionāli nozīmīgo transporta koridoru “Ziemeļu stīga”, kā arī savienojumus ar pilsētām kaimiņu novados – Valku, Cēsīm, Smiltēni, Limbažiem, Staiceli, Aloju.
- Pie dzelzceļa stacijām un autobusu nozīmīgākajām pieturām jāveido stāvlaukumi un jāattīsta mobilitātes pakalpojumi, tā veicinot biežāku sabiedriskā transporta izmantošanu. Jāveicina dzelzceļa pieturas punkta Sedā atjaunošana.
- Dzelzceļa izmantošanu jāveicina arī kravu pārvadājumos, attīstot sliežu atzarus līdz industriālajiem parkiem.
- Jāveicina daudzveidīgi pārvietošanās veidi un mikromobilitātes infrastruktūra: gājēju un velosipēdu infrastruktūra ap Valmieru vismaz 10 km attālumā, gājēju un velosipēdu infrastruktūra ap novada centriem un lielākajām (vismaz 1000 iedz.) apdzīvotajām vietām vismaz 3 km attālumā.
- Novada lauku teritorijās jāattīsta lauku mobilitātes pakalpojumi.
- Jāattīsta infrastruktūra nākamo paaudžu transporta veidiem, tostarp elektroniskās uzlādes infrastruktūra, infrastruktūra bezpilotu lidaparātu (dronu) un mazās aviācijas gaisa satiksmes nodrošināšanai u.c.

Attēls 12. Valmieras novada tehniskā infrastruktūra

Vadlīnijas tehniskās infrastruktūras plānošanai un attīstībai

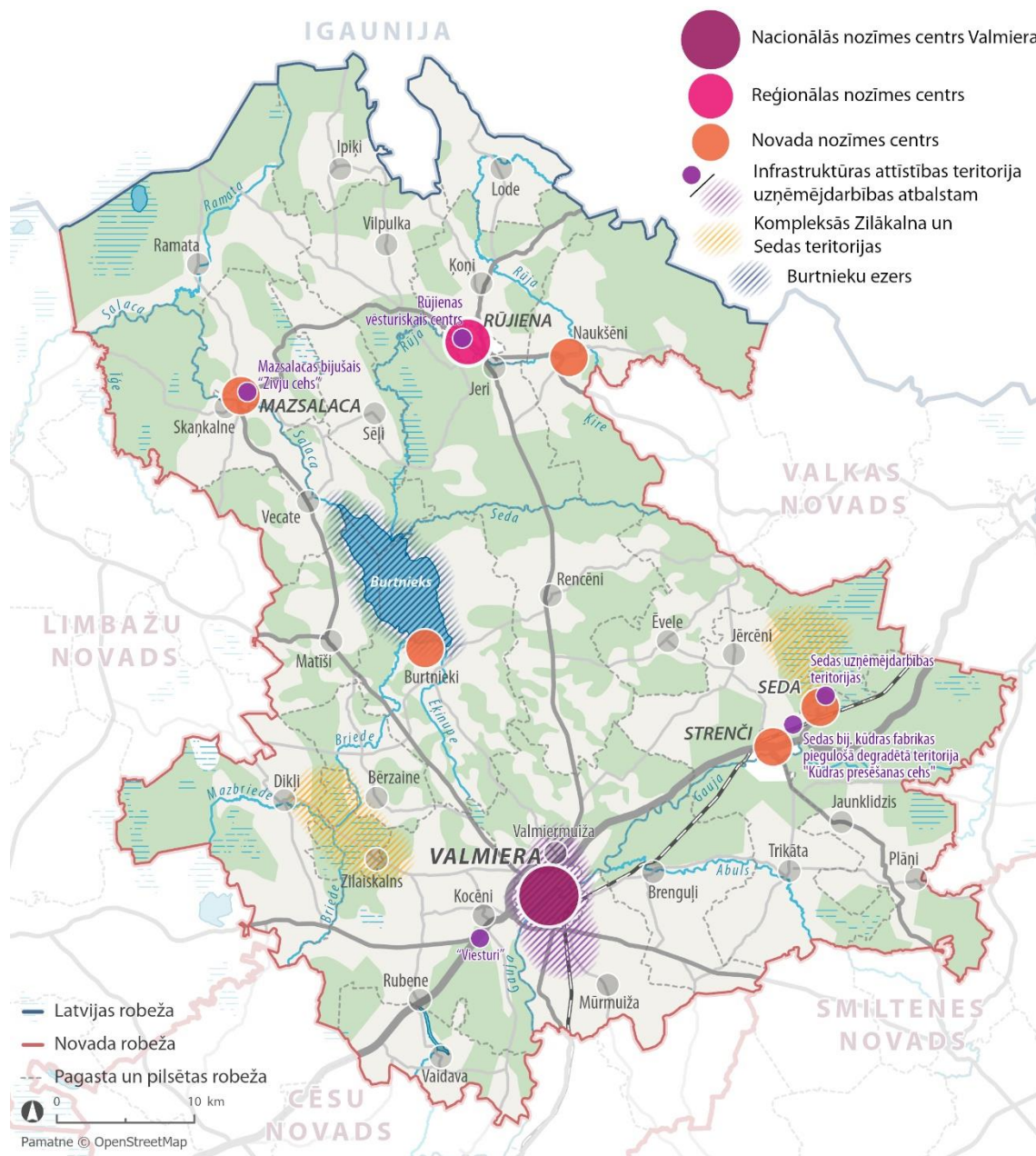
- Valmieras novada pašvaldība partnerībā ar valsti un inženiertīklu turētājiem veicina tehniskās infrastruktūras maģistrālo būvju attīstību, kā arī tīklu izbūvi līdz patērētājam (elektrotīkls, gāzes apgāde, mobilie un elektroniskie sakari).
- Sadarbībā ar valsti un sakaru uzņēmumiem jāattīsta elektronisko sakaru infrastruktūra, tostarp,
 - lai visās Valmieras novada māsaimniecībās būtu nodrošināta piekļuve internetam ar ātrumu vismaz 100Mb/s līdz 2027. gadam, attiecīgi to palielinot ilgtermiņā;
 - lai pilsētvidē datu pārraides kvalitāte atbilstu prasībām, kas nodrošina digitālo tehnoloģiju izmantošanu ikdienā.

- Pašvaldība veido vidi sakaru infrastruktūras attīstībai:
 - Nosakot, ka būvprojektos jāparedz optisko elektronisko sakaru kabeļu kanalizācija nākamo paaudžu standartiem atbilstošu sakaru nodrošināšanai;
 - Veicinot sadarbības mehānismus mobilo un kabeļu sakaru uzņēmumu un zemes īpašnieku starpā, lai racionāli izmantotu jau izbūvēto tehnisko infrastruktūru.
- Pilsētu un ciemu teritorijās jāveic siltumapgādes, ūdensapgādes, kanalizācijas, lietus ūdens sistēmu atjaunošana, sistēmu energoefektivitātes paaugstināšana, kā arī sistēmu paplašināšana Valmieras aglomerācijā un teritorijās, kurās tiek veidota jauna apbūve.
- Jāveicina māsaimniecību un uzņēmumu pieslēgumi pie centralizētajām siltumapgādes, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām, sniedzot pašvaldības atbalstu un veicinot pāreju uz atjaunīgajiem energoresursiem.
- Valstspilsētai Valmierai izstrādājams lietus ūdeņu savākšanas un novadīšanas tematiskais plānojums un veicināma ilgtspējīga lietus ūdens savākšana.
- Valmieras novada centralizētās siltumapgādes attīstība jāvērs uz centralizētās siltumapgādes sistēmas energoefektivitātes un drošības paaugstināšanu, veicot katlumāju modernizāciju un automatisko vadību, tādējādi veicinot arī Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2020.-2030. gadam noteikto mērķu sasniegšanu.
- Jāizstrādā un jāievieš Ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns CO₂ gāzu emisiju samazinājumam atbilstoši ES un valsts politikas mērķiem.
- Atkritumu apsaimniekošanas sistēma sadarbībā ar atkritumu apsaimniekotāju organizācijām jāveido, lai aizsargātu vidi, cilvēku dzīvību un veselību, novēršot vai mazinot atkritumu rašanos, nodrošinot Valmieras novadā radīto atkritumu dalītu savākšanu, reģenerāciju un apglabājamo atkritumu apjoma samazināšanu. Jāpilnveido un jāizveido moderna bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas sistēma. Jāizstrādā koncepts kompozītmateriāla otrreizējai izmantošanai.
- Valmierā un tās tuvumā jāattīsta reģiona nozīmes tehniskā infrastruktūra Valmieras un tuvāko novadu apkalpošanai (piemēram, notekūdeņu dūņu pārstrādes centrs, energoefektivitātes centrs, digitālo inovāciju centrs).

4.5 Prioritāri attīstāmās teritorijas

Lai īstenotu Valmieras novada ilgtermiņa prioritātes, pašvaldība prioritāri attīstīs teritorijas, kas sniedz vislielāko atdevi darba vietu radīšanā, uzņēmējdarbības vides veidošanā un pievilcīga mājokļa un pakalpojumu vides nodrošināšanā iedzīvotājiem.

Attēls 13. Valmieras novada pašvaldības prioritāri attīstāmās teritorijas

Valmieras novada pašvaldības prioritāri attīstāmās teritorijas ir:

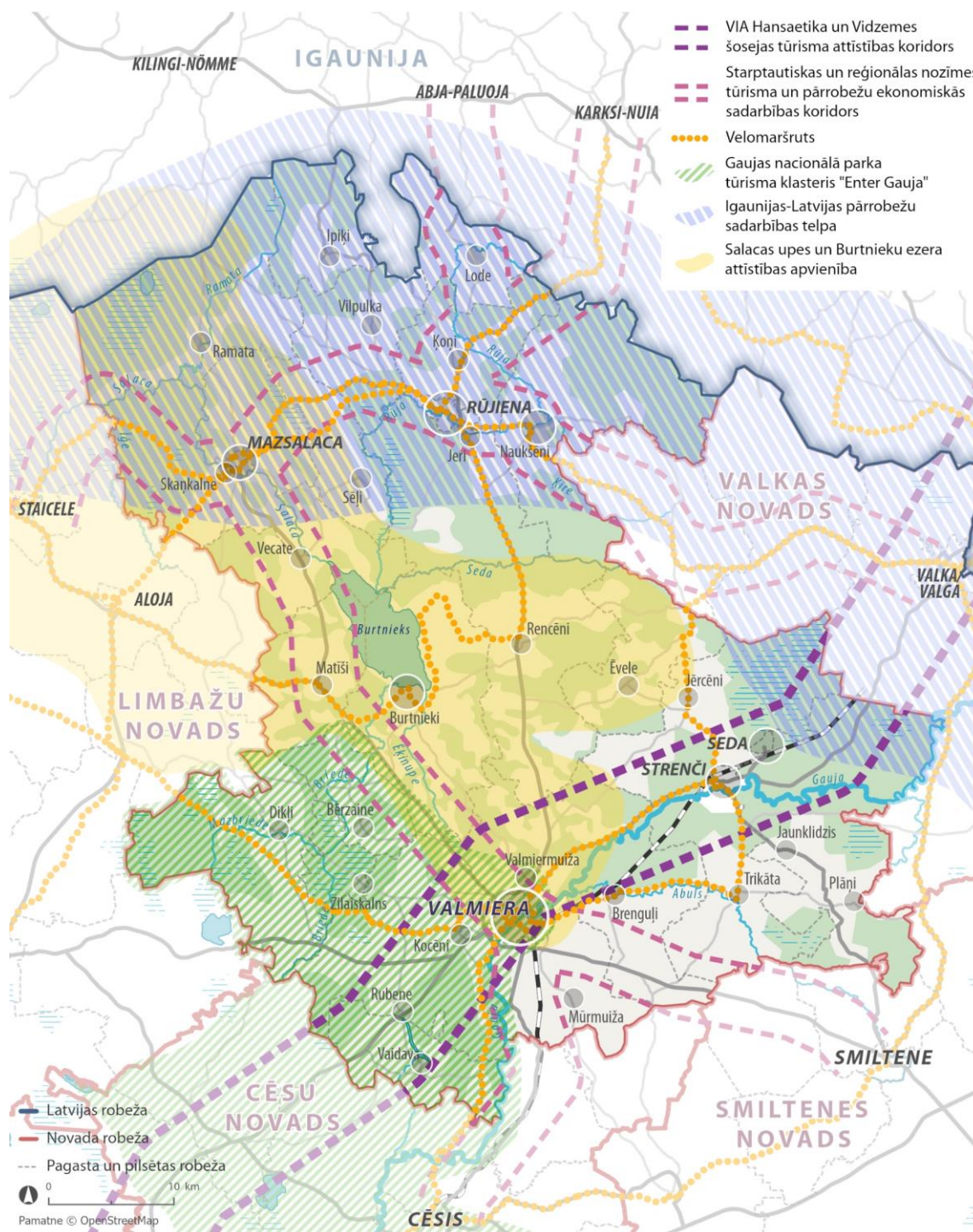
- Reģionālās nozīmes centrs Rūjienas pilsēta;
- Novada nozīmes centri – Strenču pilsēta, Mazsalacas pilsēta, Sedas pilsēta, Burtņieku, Kocēnu, Brenguļu un Naukšēnu ciemi;
- Nacionāla un reģionāla līmeņa industriālie parki primāri centros vai to apkārtnē;

- Burtnieka ezers (ezera apsaimniekošana, kultūras pieminekļu un dabas vērtību saglabāšana, tūrisma attīstība);
- Kompleksās Sedas un Zilākalna teritorijas (kūdras izstrāde, tūrisma attīstība, dabas aizsardzība).

4.6 Kopējo interešu teritorijas

Valmieras novada loma ir partnerībā ar kaimiņu Cēsu, Limbažu, Smiltenes un Valkas novadu pašvaldībām, Vidzemes plānošanas reģionu un partneriem no nacionālā līmeņa veicināt Vidzemes reģiona attīstību un stiprināt pārrobežu sadarbību ar Igauniju.

Attēls 14. Valmieras novada kopējo interešu un sadarbības telpas

Valmieras novada nozīmīgākās kopējo interešu un sadarbības telpas ar kaimiņu teritorijām ir:

- Igaunijas un Latvijas pārrobežu sadarbības telpa;
- Gaujas nacionālā parka tūrisma klastera teritorija "Enter Gauja";
- Salacas upes un Burtnieka ezera attīstības un sadarbības telpas;
- VIA Hanseatica, Vidzemes šosejas tūrisma attīstības koridors un industriālā mantojuma tūrisma tīkls;
- Starptautiskas un reģionālas nozīmes tūrisma un pārrobežu ekonomiskās sadarbības koridori, kas ietver arī tūrisma un velo maršrutus.

5 IEVIEŠANA UN UZRAUDZĪBA

Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022-2038. gadam īstenošanas uzraudzības uzdevums ir mērīt pašvaldības īstenoto pasākumu efektivitāti, novērtēt finansiālo ieguldījumu atdevi un plānot nepieciešamo papildu pasākumu kopumu.

Papildus jāizstrādā Valmieras novada pašvaldības novērtējuma sistēma operacionālā līmenī (ilgtermiņš, vidējs un īstermiņš), kas ļauj mainīt pasākumus pēc ikgadējā budžeta apjoma, attīstības tendencēm Latvijā un Eiropā, kā arī citiem noteicošiem faktoriem, aizvien saglabājoties nestabilai ģeopolitiskai situācijai.

Pirms pašvaldības vēlēšanām un pirms vidēja termiņa plānošanas dokumenta izstrādes Valmieras novada pašvaldības Attīstības pārvalde sadarbībā ar citām pašvaldības struktūrvienībām, iestādēm un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem sagatavo Stratēģijas ieviešanas ziņojumu. Ziņojumā ietver:

- Aktualizētus attīstības indikatorus;
- Aktualizētu Valmieras novada esošās situācijas kopsavilkumu (Valmieras novads skaitļos un faktos);
- Vērtējumu par stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanas progresu un priekšlikumus izmaiņām, ja nepieciešams,
- Vērtējumu par Valmieras novada teritorijas plānojuma ieviešanas atbilstību Stratēģijas telpiskās attīstības perspektīvai, kā arī priekšlikumus izmaiņām, ja nepieciešams.

Stratēģijas ieviešanas ziņojumu izmanto turpmākajā pašvaldības teritorijas attīstības plānošanā, izstrādājot vidēja termiņa un īstermiņa plānošanas dokumentus, un, ja nepieciešams, - aktualizējot Stratēģiju.

Stratēģijas ieviešanas ziņojumā ņem vērā Latvijas 2030 un Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2030 ieviešanas ziņojumus, kā arī aktuālos sociāli ekonomiskos ietekmējošos procesus.

Visā Stratēģijas ieviešanas gaitā Pašvaldība (Zīmolvedības un sabiedrisko attiecību nodaļa) nodrošina regulāru komunikāciju ar sabiedrību, ļaujot sabiedrībai iepazīties ar Stratēģijas ieviešanas gaitu, veiksmes stāstiem un arī lēmumiem, kuriem ir bijusi gan pozitīva, gan arī negatīva ietekme. Komunikācijai tiek izmantoti efektīvākie komunikācijas līdzekļi un kanāli, cenšoties aptvert iespējami plašu un dažādu sabiedrības grupu intereses. Ziņojumu saturs var ietvert gan vispārīgu un plašu informāciju, gan būt mērķorientēts uz noteiktu interešu grupu. Plaša un visaptveroša sabiedrības līdzdalība pasākumu ieviešanā jau ļaus lielai sabiedrības daļai novērtēt pasākumu efektivitāti un ieguldīto finansiālo līdzekļu apjomu un atdevi.

Gatavojot ieviešanas ziņojumu, Attīstības pārvalde nodrošina komunikācijas ar sabiedrību apkopošanu. Stratēģijas ieviešanas ziņojuma pieejamību nodrošina, to publicējot mājas lapā.

Stratēģiskā mērķa un ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanas mērīšanai ir definēti indikatori (Tabula 1.).

Indikatori parāda tendenci, jo būtiski ir ņemt vērā pamata datu avotu (oficiālo statistisko informāciju apkopojošās iestāžu) laika nobīdi. Jaunu un precīzu datu avotu ģenerēšana pašvaldības līmenī ir viens no izaicinājumiem, kas jāprioritizē attiecīgajā plānošanas periodā.

Tabula 1. Ilgtermiņā sasniedzamie rezultāti (indikatori) un vēlamā tendence

Indikators, mērvienība	Bāzes vērtība, gads	Vērtība 2028	Vērtība 2038	Datu avots
Iedzīvotāju skaits	54 642 (2021.g.)	Saglabājas vai pieaug	Saglabājas vai pieaug	Centrālā statistika pārvalde
Iedzīvotāju skaits Valmierā	24 425 (2021.g.)	Pieaug	Pieaug	Centrālā statistika pārvalde
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits tirgus sektorā	4430	Saglabājas vai pieaug	Saglabājas vai pieaug	Centrālā statistika pārvalde
Bezdarba līmenis, vidējais % rādītājs gadā no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita	Valmiera 4,4% Novads 6%	5%	5%	Nodarbinātības valsts aģentūra
Iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības pakalpojumiem	55% (2021. gada iedzīvotāju aptauja, 1267 respondenti)	Saglabājas	Saglabājas	Pašvaldība (iedzīvotāju viedokļa monitorings)
Vēlētāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās, %	15710 (38%)	40%	45%	Centrālā vēlēšanu komisija
Jauno un renovēto mājokļu skaits	40 dzīvokļi (Valmierā 32)	Pieaug	Pieaug	Centrālā statistika pārvalde ¹³

¹³ BUE021 Eksploatacijā pieņemto jauno dzīvokļu skaits un platība reģionos, valstspilsētās un novados (pēc administratīvi teritoriālās reformas 2021. gadā)

https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_NOZ_BU_BUE/BUE021/table/tableViewLayout1/

Indikators, mērvienība	Bāzes vērtība, gads	Vērtība 2028	Vērtība 2038	Datu avots
IIN uz vienu iedzīvotāju, EUR/gadā	628,42 (2021.g.)	Pieaug	Pieaug	Pašvaldība, FM
Ārvalstu kapitāla investīcijas, milj. EUR	80,6 (2021.g.) ¹⁴	100	120	Centrālā statistika pārvalde, Lursoft
Vidējā bruto darba samaksa, EUR: 1) Pavisam; 2) Sabiedriskajā sektorā; 3) Pašvaldību struktūrās 4) Privātajā sektorā	dati par 2022.g. 1. ceturksni: 1) (nav datu); 2) 1110; 3) 1067 4) (nav datu)	Pieaug	Pieaug	Centrālā statistika pārvalde ¹⁵
Tūristu skaits (dažādi dati)	Mājas lapas visitvalmiera.lv apmeklētāji 217 tūkst. (2021.g.); Šaursliežu dzelzceļa skaitītājs 112 tūkst. apmeklētāji (2021.g.) u.c.	Pieaug	Pieaug	Pašvaldība (Tūrisma pārvalde, tūrisma informācijas centrs)
Tūristu uzturēšanās ilgums tūristu mītnēs (dienas, vidēji gadā)	1,97 (2021.g.)	Saglabājas	Saglabājas	Centrālā statistika pārvalde
Skolēnu skaits pirmsskolas iestādēs	3153 (2021.g.)	Pieaug	Pieaug	Valmieras novada Izglītības pārvalde
Skolēnu skaits vispārējās izglītības iestādēs	6486 (2021.g.)	Pieaug	Pieaug	Valmieras novada Izglītības pārvalde
Ģimenes kodols Ģimeņu skaits	13676 (2021.g.)	Saglabājas vai pieaug (14 000)	Saglabājas vai pieaug	Centrālā statistika pārvalde ¹⁶

¹⁴ Lursoft dati uz 31.07.2021.¹⁵ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_EMP_DS_DSV/DSV061c/table/tableViewLayout1/¹⁶ https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START_POP_MV_MVG/MVG020/table/tableViewLayout1/